

การศึกษาวิเคราะห์ความรักในทัศนะ อัลแบร์ต กามูส์ An Analytical Study of Love in Albert Camus's Perspective

SAI YEE JAN¹

พระครูสุนทรสังฆพินิต¹, ปกรณ์ มหากันธา²,

สมหวัง แก้วสุฟอง³

Phrakrusuntornsanghabinit¹, Pakorn Mahakuntha²,

Somwang Kaewsufong³

มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹

มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน²

ภาควิชาปรัชญา และศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus¹

Lamphun Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University²

Department of Philosophy Chiang Mai University³

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความรักในทัศนะ อัลแบร์ต กามูส์” มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องความรักในทัศนะของนักปรัชญาตะวันตก 2. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความรักในทัศนะของ อัลแบร์ต กามูส์ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสารผ่านงานเขียนของกามูส์จำนวน 12 เรื่อง การศึกษาพบว่าแนวคิดเรื่องความรักในปรัชญาตะวันตกนั้น ปรัชญากรีกกล่าวถึงความรักในความรู้ ความรักเชิงมิตรภาพ และความรักเชิงจิตวิญญาณอันบริสุทธิ์ ในปรัชญายุคกลางกล่าวถึงความรักที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ มนุษย์เริ่มตระหนักตนเองและเหตุผลจึงเกิดความรักเพื่อนมนุษย์ ปรัชญาสมัยใหม่แนวคิดทางปรัชญาที่มีความหลากหลาย ส่งผลให้ความรักมีหลายรูปแบบ เช่น ความรักคือหลักจริยธรรมสากล คือการดำรงอยู่ของมนุษย์ เจตจำนงที่จะมีชีวิต ความเป็นเอกภาพ ความรักในทัศนะ อัลแบร์ต กามูส์ สรุปลงได้ 5 รูปแบบ คือ 1. ความรักในธรรมชาติ เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ให้มนุษย์เข้าใจตนเองและรักตัวเอง 2. ความรักในสังคมและการเมือง เป็นการกบฏต่อกฎเกณฑ์ทางสังคมและการเมืองที่ละเมิดชีวิตและเสรีภาพ 3. ความรักในครอบครัว คือความรักในชีวิตและวิถีแบบปัจเจกเปรียบได้กับการเรียนรู้ความปรารถนาอันแรงกล้าในการดำรงชีวิตในรูปแบบต่างๆ 4. ความรักในมิตรภาพ คือความรักที่มองเห็นคุณค่าของทุกชีวิต และ 5. ความรักในอัตถิภาวะ หมายถึงความรักต่อผู้หญิงที่สัมพันธ์กับเขาในฐานะคนรักและเพื่อน โดยการให้ชีวิตดำเนินไปตาม

ความปรารถนาอันแรงกล้าของปัจเจก และเคารพในเสรีภาพ

คำสำคัญ : ความรัก; อัลแบร์ต กามูส์; อัจฉริยภาพ

Abstract

The article entitled “An Analytical Study of Love in Albert Camus’s Perspective” consists of two objectives as: (1) to study the concept of love in western philosophy and (2) to analyze the concept of love in Albert Camus’s perspective. The methodology used is documentary research through 12 pieces of Camus’s works. The study shows that the concept of love in western philosophy, love in Greek era, it referred to the love of wisdom or it was called philia and agape. Regarding the love in the middle age, it referred to relationship between God and man. In the renaissance, Human beings are aware of the reasons that exist in human beings, so they have a love for human beings. In the modern era, there was the diversity of philosophical concepts of love such as the universal ethics, human being, will to live and the unity etc. Regarding the love in Albert Camus’s perspective, it can be divided into 5 forms. (1) Love in the nature, it is the relationship between man and nature, which will contribute to the understanding of the human and to become one with nature. (2) Love in society and politics, it means rebellion against social and political norms that deprive individual liberty. (3) It is the love in family, for Camus, family is the school of the passion of living. (4) Love in friendship, it comes from the understanding of love in nature, so it truly understands the value of all life. (5) The love in female as lovers and friends. This kind of love should be followed the individual passion and respect for their own freedom.

Keywords: Love; Albert Camus; Existentialism

บทนำ

มหากาพย์ตำนานเทพปกรณัมที่ประพันธ์โดยกวีโฮเมอร์หรือ เฮสิียด ต่างแสดงให้เห็นถึงการอธิบายอารมณและความรู้สึกของมนุษย์ และบ่อยครั้งพบว่าเทพเจ้าใช้ความรุนแรงทางอารมณ์ความรู้สึกมากกว่ามนุษย์เสียอีก สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับ

อารมณ์ความรู้สึกโดยเฉพาะความรู้สึกที่เรียกว่า ความรัก ในสังคมกรีกโบราณยังยึดติดอยู่กับกรอบความคิดที่ว่าความรักเป็นโรคหรืออาการป่วยอย่างหนึ่ง กรอบความคิดนี้เชื่อว่าความรักจะมีแต่ความทุกข์ ความรักเป็นเรื่องของความโศกเศร้า มีการสืบเนื่องมาจนถึงช่วงก่อนหน้าศตวรรษที่ 20 เท่านั้นเนื่องจากพลังของความรักที่เลือกได้กลายมาเป็นมาตรฐานที่สำคัญในชีวิตของชายและหญิงที่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกคู่รักด้วยตนเอง (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2553: 32 – 41) ประเด็นเรื่องความรักในปรัชญากรีกถูกกล่าวถึงในงานเขียนของเพลโตที่ชื่อว่า Symposium งานเขียนนี้ของเพลโตอาจเขียนขึ้นในเวลาเดียวกับ Republic ทั้งนี้คำว่า Symposium จัดเป็นงานดื่มสังสรรค์หลังอาหารค่ำซึ่งมักมีการละเล่นการบันเทิงหลายชนิด และบทสนทนาว่าด้วยเรื่องธรรมชาติที่แท้ของความรัก ที่ถกเถียงแลกเปลี่ยนประเด็นกันจึงเริ่มเกิดขึ้น ซึ่งผู้เริ่มบทสนทนาคือ อริสโตเดมัส (Aristodemus) (Plato, 2010: 259) แม้กระทั่งการวิเคราะห์ความหมายของปรัชญา (Philosophy) ตามจารีตแห่งการวิเคราะห์รูปศัพท์ ก็มีความหมายว่าเป็นความรักอย่างหนึ่ง โดยการวิเคราะห์ศัพท์ภาษากรีกสองคำระหว่างคำว่า Philo + Sophia กล่าวคือเมื่อรวมแล้วมีความหมายว่า Philosophy หรือความรักในความรู้ ซึ่งหมายถึงความรักเป็นแรงผลักดันให้แสวงหาความรู้หรือความรู้ เช่นเดียวกันนั่นเอง (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2552: 5)

ปี ค.ศ. 177 เป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์แห่งการวิเคราะห์ความรัก ในนิยายเรื่องแรกของนักปรัชญาชาวเยอรมันผู้โด่งดังอย่าง โยฮันน์ วอล์ฟกัง ฟอน เกอเธ่ (Johann Wolfgang von Goethe: ค.ศ. 1749 – ค.ศ. 1832) ที่ชื่อว่า The Sorrows of Young Werther นิยายเล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์และประสบความสำเร็จทั่วทั้งทวีปยุโรปอย่างไม่เคยปรากฏในแวดวงวรรณกรรมมาก่อน นิยายเรื่องสั้นดังกล่าว เกอเธ่ได้เสนอที่เสนอว่าความรักคือความรู้สึกชนิดหนึ่ง และหลักการพื้นฐานของแนวคิดของเขาที่เสนอนั้น ยังโดดเด่นเป็นกระแสหลักในบรรดาทัศนะเกี่ยวกับความรักจนถึงทุกวันนี้ (John Armstrong, 2551: 15) ในช่วงปี ค.ศ. 1939 – 1945 คือช่วงเวลาของยุคสงครามโลกครั้งที่สอง และในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้เอง อัลแบร์ต กามูส์ (Albert Camus) นับเป็นนักประพันธ์ผู้เดียวของประเทศฝรั่งเศสที่สามารถยืนหยัดเทียบเคียงข้างกับ ฌอง-ปอล ซาทร์ (Jean-Paul Sartre) ได้ ทั้งในด้านความสามารถและชื่อเสียง (Germaine Brée and Margaret Guito, 2526: 273) เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองจบสิ้นลง มนุษย์ในช่วงนั้นดำเนินไปอย่างไรซึ่งความหวัง และความรัก ไร้ซึ่งที่ยึดเหนี่ยว ตลอดจนความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง โดยการที่จะให้มนุษย์ตื่นจากความฝันอันโหดร้าย และการจมปลักอยู่กับความสิ้นหวัง และเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ ดำเนินชีวิตอย่างมีความปรารถนาอันแรงกล้า (Passion) ด้วยความจริงแท้ (Authentic) ของตน ด้วยเหตุนี้ อัลแบร์ต กามูส์ จึงสร้างความตระหนักรู้ในข้อนี้ผ่านงานเขียน ความเรียงทางปรัชญา บทละคร เรื่องสั้น และ งานวรรณกรรมของเขา

ในสังคมสมัยใหม่ความรักมีบทบาทอย่างมากในวัฒนธรรมมนุษย์ ซึ่งมีการแสดงออกผ่าน บทเพลง บทละคร บทกวี วรรณกรรม และภาพยนตร์ ในระดับจิตวิญญาณตามกรอบความคิดของศาสนาเอกเทวนิยม ความรักทำให้มนุษย์สัมผัสถึงพระเจ้าด้วย กระนั้นก็ตามในสังคมสมัยใหม่ที่ขับเคลื่อนไปด้วยการพัฒนาอย่างรวดเร็วภายใต้สภาวะสมัยใหม่ (Modernity) ความรู้สึกที่เรียกว่าความรักของมนุษย์ก็ถูกทำให้ผันผวนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยุ่งเหยิง และสับสน ด้วยสภาวะเช่นนี้มนุษย์จึงเอือมระอา เจ็บปวดกับความรัก และทำให้ทัศนะเกี่ยวกับความรักเป็นไปในเชิงลบค่อนข้างจะโหดร้ายเกินความเป็นจริง ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่างานเขียนของ อัลแบร์ต กามูส์ สามารถอธิบายทัศนะว่าด้วยความรักได้เป็นอย่างดี และหากมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดที่ว่าด้วยความรักของ อัลแบร์ต กามูส์ แล้ว จะเกิดการตระหนักถึงความหมายและคุณค่าของความรักอย่างแท้จริง ทั้งในส่วนของตนและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งจะส่งผลต่อทัศนะในความรู้ความเข้าใจความรักมากยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา งานวิจัยนี้จะศึกษาความรักในทัศนะของ อัลแบร์ต กามูส์ ว่าลักษณะของความรักในทัศนะของ อัลแบร์ต กามูส์ นั้นมีความหมายและวิธีการเข้าสู่แนวคิดดังกล่าวอย่างไร โดยจะวิเคราะห์ผ่านงานวรรณกรรมของ อัลแบร์ต กามูส์ เป็นหลัก
2. ขอบเขตด้านเอกสาร งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสารโดยมีขอบเขตด้านเอกสารผ่านความเรียงทางปรัชญา บทละคร เรื่องสั้น และวรรณกรรมของ อัลแบร์ต กามูส์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรักจำนวน 12 เรื่องได้แก่ 1) คนนอก (L'Étranger) แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกูล 2) กาฬวิบัติ (La Peste) แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย ประหยัด นิชลานนท์ 3) มนุษย์สองหน้า (La Chute) แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย วิภาดา กิตติโกวิท 4) ความตายอันแสนสุข (La Mort heureuse) แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกูล 5) มนุษย์คนแรก (Le Premier homme) แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกูล 6) ความเข้าใจผิด (Le Malentendu) และ ผู้บริสุทธิ์ (Les Justes) แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกูล 7) The Adulterous Woman แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Justin O'Brien 8) The Silent Men แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Justin O'Brien 9) Jonas หรือ The Artist at Work แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Justin O'Brien 10) The Wrong Side and the Right Side แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Ellen Conroy Kennedy 11) Nuptials แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Ellen Conroy Kennedy 12) Caligula แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Stuart Gilbert

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยความรักจากนั้นจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์แนวคิดของ อัลแบร์ต กามูส์ โดยจะวิเคราะห์ผ่านงานเขียน ความเรียงทางปรัชญา บทละคร เรื่องสั้น และ วรรณกรรมของกามูส์ และนำเสนอผ่านการวิเคราะห์ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดที่ว่าด้วยความรักจากหนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความวิชาการ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยความรัก และแนวคิดของ อัลแบร์ต กามูส์
2. ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดที่ว่าด้วยความรักของ อัลแบร์ต กามูส์ ผ่านแหล่งข้อมูลทั้ง งานเขียน ความเรียงทางปรัชญา บทละคร เรื่องสั้น และวรรณกรรม ว่ามีแนวคิดเรื่องความรักอย่างไร
3. สรุปและจัดทำรูปเล่ม โดยทำการสรุปเนื้อหาและบทวิเคราะห์ โดยการเขียนบรรยายเชิงวิเคราะห์ และจัดทำเป็นรูปเล่มวิจัย

ผลการวิจัย

แนวคิดเรื่องความรักในปรัชญากรีก

จากการศึกษาพบว่า การถกเถียงเชิงปรัชญาเพื่อแสวงหาความจริงในสมัยกรีกโบราณไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่บนท้องถนนหรือสำนักทางความคิดต่างๆ ทั่วอ้างปรากฏให้เห็นในงานสังสรรค์ด้วย นั่นคืองานเลี้ยงสังสรรค์ที่มีชื่อว่า Symposium ซึ่งเป็นงานดื่มฉลองหลังอาหารค่ำที่มักมีการเล่นเกมบันเทิงหลากหลายชนิด และบทสนทนาประนีประนอมปัญหาต่างๆ เช่น การจัดงานเลี้ยงอาหารว่างในบ้านของจินตกริวเอเธนส์ท่านหนึ่งชื่อว่า อกาธอน (Agathon: 448 – 400 ปีก่อนคริสตกาล) อกาธอนเป็นผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดละครโศกนาฏกรรม เขาประพันธ์ขึ้นที่โรงละคร Greek Theater ด้วยเหตุนี้เองเขาจึงได้ชักชวนเพื่อนสนิทของเขามาร่วมฉลองความสำเร็จในครั้งนี้ และตั้งประเด็นถกเถียงหลายประเด็นซึ่งเรื่องที่น่าสนใจที่สุด คือ ความรัก

การถกเถียงประเด็นเรื่องความรัก สะท้อนให้เห็นถึงกรอบความคิดที่ว่าด้วยความสุข ความงาม และมีตรรกภาพ เพราะนักปรัชญา กวี และนักเขียนบทละครต่างเห็นร่วมกันว่าเรื่องของความรักเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่สุดในบรรดาข้อถกเถียงทางปรัชญา การถกเถียงในประเด็นความรักที่เกิดขึ้นในซิมโพเซียมจะเกิดขึ้นไม่ได้หากเฟดรัส (Phaedrus: 444 – 393 ปีก่อนคริสตกาล) ผู้สนใจประเด็นเรื่องของความรักเป็นพิเศษ จนเพลโตได้เขียนเกี่ยวกับเขาไว้ในบทสนทนาที่มีชื่อว่า เฟดรัส ผู้ที่ทำให้เกิดการสนทนาถกเถียงเกี่ยวกับความรักขึ้นใน

ซิมโพเซียม เฟดรัสแสดงทัศนะว่า ความรักคือเทพเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดและมีอำนาจที่สุดพระองค์หนึ่ง ความรักคืออำนาจที่ทำให้คนหนุ่มสาวกลายเป็นวีรบุรุษ กล่าวคือความรักเป็นพลังทำให้มนุษย์มีศักยภาพมากขึ้น และเป็นแรงผลักดันให้การกระทำของมนุษย์เป็นไปได้ ดังที่เฟดรัสให้เหตุผลรองรับว่า เขากองทัพที่สร้างขึ้นจากคนที่ตกหลุมรักนี้มาให้ข้าพเจ้าเถิด ข้าพเจ้าจะปราบโลกให้ได้ สำหรับเฟดรัสแล้วเขาเชื่อว่าความรักมีพลังอำนาจดุจดังเทพเจ้าที่มีอำนาจอย่างที่สุดองค์หนึ่ง (Henry Thomas & Dana Lee Thomas, 2557, น. 4)

แนวคิดเรื่องความรักในปรัชญาตะวันตกสมัยโบราณสามารถสรุปประเภทลักษณะความรักต่างๆ ได้ดังนี้ ความรักอันสูงสุดหรือความรักในความรู้ (Love of Wisdom) หรือ ความรักในปัญญา ซึ่งวางอยู่บนฐานของความรักในการเรียนรู้ (Philosophia) ตามทัศนะของโสเครตีสและเพลโต นอกจากนี้ยังมีความรักแบบมิตรภาพ (Philia) โดยพบในปรัชญาของอริสโตเติล และความรักแบบจิตวิญญานบริสุทธิ์ (Agape) ที่เป็นความรักระหว่างเทพเจ้ากับมนุษย์ ซึ่งความรักแบบหลังนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอยู่กับรักแบบปรารถนาทางเพศ (Eros) อยู่อีกต่อหนึ่งที่พัฒนามาเป็นความรักใคร่อีกด้วย

แนวคิดเรื่องความรักในปรัชญายุคกลาง

ในยุคกลางความรักตามความเชื่อในพระคัมภีร์ไบเบิล (Bible) แบ่งออกเป็นความรักแบบมิตรภาพ (Philia) ความรักแบบจิตวิญญานบริสุทธิ์หรืออาภรณ์ (Agape) ซึ่งความรักแบบหลังนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอยู่กับรักแบบปรารถนาทางเพศ (Eros) ทว่าความรักแบบจิตวิญญานบริสุทธิ์หรืออากาเปนั้นในคริสตศาสนามีการตีความเชิงเทววิทยาว่าเป็นความรักของพระเจ้าเป็นเจ้าหรือแม่กระทั่งพระเยซูคริสต์ (Jesus Christ: 4 ปีก่อนคริสตกาล – ค.ศ. 30) ที่มีต่อมนุษย์ กรอบคิดนี้ถูกขยายไว้ในพระคัมภีร์ไบเบิลพันธสัญญาใหม่ (New Testament) ว่าหมายถึง ความรักของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์ และความรักอันมีต่อพระเจ้าเป็นเจ้า ดังนั้นความรักแบบอากาเปจึงมีความหมายครอบคลุมถึงความรักของมนุษย์ในเชิงจิตวิญญานทั้งหมดด้วย ฉะนั้นแนวคิดเรื่องความรักในปรัชญายุคกลาง มีลักษณะของความรักที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้า (God) กับมนุษย์ ซึ่งเรียกความรักประเภทนี้ว่า ความรักแบบอากาเป (Agape) ที่พัฒนามาจากความรักชนิดนี้ในปรัชญากรีกโบราณ และได้กลายมาเป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในแวดวงศาสนายูดาห์และคริสตศาสนา โดยนักปรัชญาในยุคนี้ถือว่าเกณฑ์ตัดสินหรือความจำเป็นขั้นพื้นฐานเพียงอย่างเดียวคือ ความรัก และทุกสิ่งล้วนเกิดจากสิ่งนี้ และมนุษย์จะเข้าถึงความจริงและพระเจ้าต้องอาศัยความรักเป็นสื่อเชื่อมต่อกัน ความรักนั้นต้องเป็นความรักที่บริสุทธิ์และอุทิศตนต่อพระเจ้าเป็นเจ้า แต่เพียงผู้เดียว ดังข้อความว่า จงรักพระเจ้าด้วยสุดหัวใจและสุดจิตของท่าน และด้วยสุดความคิดของท่าน นั่นแหละเป็นพระบัญญัติข้อสำคัญอันดับแรก ข้อที่สองก็คือจงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตัวเอง บัญญัติและคำพยากรณ์ทั้งสิ้นก็รวมอยู่ในพระบัญญัติสองข้อนี้ กระนั้น

ก็ตามกรอบความรักแบบอากาเปียงขยายออกไปถึงการตระหนักถึงผู้อื่นก่อนคิดถึงตัวเอง นักปรัชญาคริสต์ที่ใช้ปรัชญากรีกมาอธิบายหลักปรัชญาของตนคือ เซนต์อ็อกัสติน (St. Augustine: ค.ศ. 354 – ค.ศ. 430) เสนอว่า กิเลสตัณหาและความโลภคือธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์ ความอยากได้อะไรคือความไม่รู้จักพอและหวั่นไหวต่อสิ่งเย้ายวนต่างๆ อย่างไรก็ตามทัศนะดังกล่าว อ็อกัสตินแสดงถึงความรักแบบโรแมนติกเท่านั้น เพราะในที่สุดแล้วสิ่งที่มนุษย์เฝ้าหา คือการหลุดพ้นจากวัฏจักรแห่งความโลภ ฉะนั้นสำหรับความรักในทัศนะของอ็อกัสติน คือการเข้าถึงความรักที่ตีงาม และความรักดังกล่าวไม่อาจเป็นสิ่งที่อื่นนอกจากความรักแห่งจิตวิญญาณ หรือความรักของพระเจ้าเป็นเจ้านั่นเอง นอกจากนี้อ็อกัสตินยังมองว่าความรักเป็นการยึดมั่นครอบครองชนิดหนึ่ง ซึ่งสามารถยับยั้งหรือยุติความต้องการอีกหลายๆ ประการ เมื่อเรารู้สึกดีที่ได้เป็นเจ้าของใครสักคน การมีคนอื่นๆ นั้นอยู่กับเราจะทำให้เราสุขใจและเลิกปรารถนาสิ่งอื่นเพราะว่าเขาเข้ามาเติมเต็มชีวิต จะเห็นได้ว่ากรอบคิดดังกล่าวก็ยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานการอธิบายแบบเพลโต (John Armstrong, 2551, น. 81 – 82)

แนวคิดเรื่องความรักในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาและปรัชญายุคใหม่

ยุคฟื้นฟูหรือสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) เป็นการก้าวพ้นยุคมืดที่ครอบงำโดยศาสนจักร สิ่งแรกที่มนุษย์คำนึงถึงคือการสงสัยในทฤษฎีความรู้หรือญาณวิทยา และอภิปรัชญาที่ดำรงอยู่มาอย่างช้านาน นั่นคือ มนุษย์ได้ตระหนักถึง เหตุผล ไม่ใช่ พระเจ้าเป็นเจ้า ทั้งในการแสวงหาความรู้และการอธิบายปรากฏการณ์รอบๆ ตัวของมนุษย์เอง ดังนั้นการที่จะโน้มน้าวให้มนุษย์กลับมาศึกษาคุณค่าและรู้จักตนเองและตระหนักถึงศักยภาพในตัวมนุษย์เองมากขึ้น ประเภทของความรักที่เด่นชัดของนักคิดในยุคนี้ก็คือ ความรักในเพื่อนมนุษย์ จึงได้เกิดแนวคิดมนุษยนิยม (Humanism) ขึ้น ทำให้การมองชีวิตมนุษย์การเปลี่ยนคุณค่าที่เป็นโลกุตรธรรมนั้น เป็นคุณค่าแบบโลกียะ กล่าวคือ ให้ความสำคัญกับมนุษย์ และวิธีการดำเนินชีวิตบนโลกนี้มากขึ้น

ความรักในปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่ นักปรัชญาต่างให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไปเช่นเดียวกับปรัชญากรีก เหตุเพราะว่าพันธนาการขององค์ความรู้ต่างๆ หลุดพ้นเป็นอิสระจากอำนาจของศาสนจักร ทำให้แนวคิดทางปรัชญามีความหลากหลาย ซึ่งเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วพบว่าประเภทของความรักมีตั้งแต่ความรักในพระเจ้าเป็นเจ้า หรือ ความรักในธรรมชาติ ดังเช่นกรอบคิดทางปรัชญาของสปิโนซา ความรักในมิตรภาพ และความรักในความรู้หรือความจริงแบบปรัชญากรีก เช่น คานท์ได้วางจริยธรรมใหม่ให้กับมนุษย์ คือการประกาศหลักจริยธรรมสากล (Universal Ethic) โชเปนฮาว์เออร์เสนอแนวคิดเรื่องความรักคือการดำรงอยู่ของมนุษย์ หรือ เจตจำนงที่จะมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ (Will to Live) ในการยืนหยัดที่จะดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยความทุกข์ยากและชีวิตที่เต็มไปด้วยความทุกข์ ไปจนถึงสิ่งที่เขาเรียกว่า อภิปรัชญาของความรัก (Metaphysics of Love) และ ความรักสำหรับเฮเกลคือ

ความรักเป็นการสละความเป็นตัวเองของมนุษย์ให้กับคนอื่นหรือคนที่ตนรัก หรือ ความรักจึงเป็นเอกภาพของทั้งหมดที่เป็นเอกภาพและความไม่เป็นเอกภาพ (identity of identity and non-identity) (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, ๒๕๖๐, ออนไลน์) กระนั้นก็ตามสำหรับนิทเช่ความรักคือการรักตนเองของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงที่จะมีชีวิตอยู่บนโลกเท่าเทียมกัน ส่วนความรักอื่นๆ เช่น ความรักในครอบครัวและมิตรภาพเป็นสิ่งที่ตามมาทีหลัง

ครั้นศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา สงครามโลกได้บั่นทอนและกัดกร่อนจิตวิญญาณมนุษย์จนตกต่ำขบวนการอัตถิภาวนิยมจึงเริ่มมีขึ้นอย่างจริงจังเพื่อท้าทาย กอบกู้ ประกาศ ศักดิ์ศรีคุณค่าและความมีอยู่ของมนุษย์ในท่ามกลางสภาวะเหล่านั้น ทำให้มนุษย์หวนกลับมาสู่ตัวเอง มีพื้นที่ในการเข้าถึงความจริง และตั้งคำถามต่อกฎเกณฑ์อันฉาบฉวยที่ทำให้มนุษย์ห่างไกลจากความจริงแท้ (Authenticity) ในวิถีของตน นำโดยดอสโตเยฟสกีนักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ชาวรัสเซีย และนักปรัชญาชาวเดนมาร์กอย่างเคียร์เคอร์คอฟ ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งอัตถิภาวนิยม เขาเสนอธรรมชาติของความรักสากลตามกรอบความคิดทางคริสตศาสนา หรือที่เรียกว่าอากาเป และทำให้อัตวิสัย (Subjectivity) มีพื้นที่ในการพูดถึงความจริง เข้าถึงความจริง กล่าวคือ ความจริงคืออัตวิสัยนั่นเอง (กิตติพล สรรคานนท์, 2558, น. 45 – 46)

ความรักในทัศนะ อัลแบร์ต กามูส์

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความรักในทัศนะของ อัลแบร์ต กามูส์ พบว่าความรักในธรรมชาติ หมายถึงลักษณะของความรักที่มนุษย์สามารถค้นพบผ่านความงาม ความจรรโลงจิตใจ และความจริงเกี่ยวกับสัจธรรมของสิ่งต่างๆ ด้วยการพิณิจและสัมผัสถึงธรรมชาติในโลกนี้ ในฐานะที่เป็นภาพปรากฏต่อเรา โดยอยู่บนพื้นฐานการเข้าถึงด้วยความรู้สึภายใน (Inner Experience) ของมนุษย์แต่ละคน ในทัศนะกามูส์ การเรียนรู้และมีความรักต่อธรรมชาติเพื่อเป็นปัจจัยให้มนุษย์ค้นพบตัวเอง และเข้าใจชีวิตของตนเองด้วยการอยู่กับขณะที่เกิดขึ้นในจิตใจและอารมณ์ของตน พร้อมกันนั้นก็ปฏิเสธการตัดสินเชิงคุณค่าในฐานะเป็นสิ่งดีหรือเลว ซึ่งกามูส์พยายามให้พิจารณาถึงสิ่งที่มนุษย์รับรู้ความจริงเกี่ยวกับธรรมชาติให้มากที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ทั้งยังเป็นการเผชิญความจริงของชีวิต นั่นคือความตาย อันเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาตินั่นเอง กล่าวได้ว่าความรักในธรรมชาติคือการเข้าถึงความจริงของโลกบนพื้นฐานกับรับรู้ของตนเอง และเป็นปัจจัยนำไปสู่การเข้าถึงความเป็นธรรมชาติของชีวิต พร้อมกันนั้นก็เผชิญกับชีวิตและโลกที่ไร้สาระอย่างมีความปรารถนาอันแรงกล้า (Passion) ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการเผชิญกับความไร้สาระพร้อมกับนั้นยังเป็นการเผชิญกับความตายอย่างไม่เกรงกลัวอีกด้วย และความรักชนิดนี้ยังเป็นความรักในตัวเองด้วยแนวคิดนี้ปรากฏอยู่ใน Nuptials at Tipasa ของกามูส์ เป็นความเรียงเชิงปรัชญาที่มีลักษณะเชิงกวี (Essay Lyrical) สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเชิงธรรมชาติหรือความรักในธรรมชาติของกามูส์อย่างชัดเจน และเป็นแนวคิดของเขาในยุคต้นๆ ซึ่งลักษณะของแนวคิดแบบนี้ยังได้

กระจายอยู่ในงานวรรณกรรมของเขาเล่มอื่นๆ เช่น คนนอก ความตายอันแสนสุข เป็นต้น ในความเรียงดังกล่าวแกมูส์บรรยายธรรมชาติตอนหนึ่งของความเรียงว่า “เมื่อฤดูใบไม้ผลิมาถึง เมืองตีปซาก็กลายเป็นที่สถิตของเหล่าทวยเทพทั้งหลาย ที่สรวลสำราญสนทนากัน อยู่ท่ามกลางแสงอาทิตย์และกลิ่นอันอบอุ่นของดอกแอ็บซินธ์กลางผืนน้ำที่สะท้อนประกาย วาววับราวกับแผ่นเงิน กลางฟากฟ้ามีสีฟ้าใสกระจ่างกลางซากโบราณสถานที่ถูกคลุมไปด้วยดอกไม้พันธุ์นานา...” (Albert Camus, 1970, p. 65) จะเห็นว่าแกมูส์ได้บรรยายธรรมชาติที่เปี่ยมไปด้วยความงามที่รังสรรค์ให้กับมนุษย์บนโลกใบนี้ ความงามและความอบอุ่นจากธรรมชาติยังสามารถทำให้มนุษย์สัมผัสหรือรับรู้ถึงความรักที่มนุษย์มีต่อโลกและธรรมชาติด้วยความรักในสังคมและการเมือง กล่าวคือความรักในชีวิตด้านแนวคิดทางสังคม และการเมืองของแกมูส์ อันเนื่องมาจากการที่ปัจเจกชนสามารถจะมีความจริงแท้ในการดำรงชีวิตได้ จำเป็นต้องไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ทางสังคมหรือการเมืองระบบใดระบบหนึ่ง กล่าวคือมนุษย์จะใช้ชีวิตของตนเองอย่างสุดซึ้งได้นั้น จะต้องเป็นอิสระจากการครอบงำอื่นๆ จึงจะทำให้มนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกที่ซึ่งมนุษย์จะอยู่กับชีวิตและใช้ชีวิตของตนเองอย่างแท้จริง เมื่อนั้นการกระทำในโลกที่ไร้สาระก็จะมีคุณค่าและความหมายสำหรับชีวิตของเขา ซึ่งเป็นการเผชิญกับความไร้สาระของชีวิตอย่างหนึ่งนั่นคือการกบฏ (Revolt) ต่อความตายหรือสิ่งต่างๆ ที่ทำให้ชีวิตนั้นไร้ค่า ชีวิตเป็นสิ่งมีค่าฉะนั้นการขบถจึงมีขึ้นเพื่อปฏิเสธความหมายที่กฎเกณฑ์หรือระบบทางการเมืองหยิบย่นให้กับความเป็นมนุษย์ของเรา พร้อมกันนั้นแกมูส์สร้างความตระหนักให้มนุษย์ปลดปล่อยพันธนาการที่เหนียวรั้งโดยสังคมและอำนาจทางการเมือง และหันมาเผชิญหน้ากับความจริงของชีวิตและ แก้ปัญหาด้วยวิถีของตน

ในบทละคร ผู้เที่ยงธรรม (The Just Assassins) แกมูส์ได้นำเรื่องราวและตัวละครที่มีชีวิตอยู่จริงในประวัติศาสตร์มาสื่อให้เห็นถึงแนวคิดของเขาข้างต้น ดังข้อความการสนทนาของอีวาน กาลิยาเยฟ (Ivan Kalyayev) ที่ว่า “...ถึงอย่างไรฉันก็เชื่อมั่นในอุดมคติเดียวกันกับพวกเขา ฉันอยากจะทำชีวิตฉันเช่นเดียวกับพวกเขา ฉันสามารถทำอะไรได้โดยไม่ชุ่มช้ำ ใจเย็น ไม่ประเจิดประเจ้อ แต่มีสมรรถภาพเป็นเหมือนกัน เพียงแต่ชีวิตยังคงเป็นสิ่งน่าพิสมัยสำหรับฉัน ฉันยังคงรักความงาม ความสุข เพราะเหตุนี้เองที่ทำให้ฉันเกลียดชังการกดขี่ข่มเหง... การปฏิวัติ แนละ แต่จะต้องเป็นการปฏิวัติเพื่อชีวิต เพื่อหยิบย่นโอกาสใหม่ให้แก่ชีวิต” (Albert Camus, 2536, น. 127 – 128) ซึ่งมักจะคู่เคียงในคำกล่าวของแกมูส์ที่สรุปแนวคิดนี้ไว้อย่างครอบคลุมที่ว่า “ข้าพเจ้ามักประณามลัทธิก่อการร้ายเสมอ ข้าพเจ้าจำเป็นต้องประณามลัทธิก่อการร้าย ซึ่งเคลื่อนไหวอย่างมืดบอด เช่นตามท้องถนนในกรุงแอลเจียร์ เป็นต้น และสักวันหนึ่งพวกเขาอาจโถมตีแม่ของข้าพเจ้าหรือครอบครัวของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเชื่อในความยุติธรรม แต่ข้าพเจ้าจะปกป้องแม่ก่อนความยุติธรรม” (Herbert R. Lottman, 1997, p. 45)

ความรักในครอบครัว คือความรักความผูกพันภายในครอบครัวที่ก่อเกิดเป็นความรักอันบริสุทธิ์ที่เขามีต่อแม่ ย่า พี่ชาย คนในครอบครัว และครูของเขา เป็นความรักที่นำพากามูส์ไปสู่ความรักในมวลมนุษย์ ทั้งยังเป็นการแสดงถึงความปรารถนาอันแรงกล้าในการดำรงชีวิตของเขา ที่กามูส์พยายามกระตุ้นให้มนุษย์ตระหนักในศักยภาพของตนเองในการดำรงชีวิตอย่างมีความปรารถนาอันแรงกล้า ด้วยสำนึกที่ว่าชีวิตไม่อาจกลับไปแก้ไขได้ ไม่ว่าจะอย่างไร เราต้องเผชิญกับมัน ในขณะที่เดียวกันเราไม่อาจหวังจะมีชีวิตที่อยู่เบื้องหน้าที่ดีกว่าได้ ฉะนั้นแล้วเราจึงควรจะใช้ชีวิตทุกขณะของตนเองด้วยความรู้สึกเปี่ยมล้นและสุดซึ้ง ซึ่งกามูส์สื่อให้เห็นผ่านความเรียงทางปรัชญาและนวนิยายอิงประวัติของเขาเช่น มนุษย์คนแรก และในความเรียงทางปรัชญาเรื่อง *Between Yes and No* หนึ่งในเรียงความย่อยที่รวมอยู่ในความเรียงทางปรัชญาเรื่อง *The Wrong Side and The Right Side* กามูส์เริ่มพรรณนาถึงชีวิตของตนเองในวัยเด็ก ซึ่งเป็นงานเขียนที่เกิดจากแรงบันดาลใจของความรักที่เขามีต่อครอบครัว ความเรียงนี้แสดงให้เห็นชีวิตที่ศรัทธาของกามูส์ได้อย่างชัดเจน กล่าวถึงประสบการณ์ที่เขาพบเจอ และทัศนคติของเขาที่มีต่อเหตุการณ์นั้นๆ ของชีวิต โดยกามูส์เน้นย้ำว่าความสุขและความทุกข์ในชีวิต เป็นความจริงที่จะต้องยอมรับและพร้อมจะเผชิญกับมัน ซึ่งเมื่อกล่าวถึงชีวิตย่อมมีด้านที่ดีและไม่ดีหรือด้านที่มีติดกับด้านที่สว่างนั่นเอง กล่าวอีกนัยก็คือเราเลือกที่จะรับเอาเฉพาะความสุขเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ทว่าจะต้องยอมรับและเผชิญกับความจริงทั้งสองด้านดังกล่าวและใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความสุขและความทุกข์อย่างสุดซึ้งที่สุดในความเรียงนี้กามูส์ได้แรงบันดาลใจจากการดำเนินชีวิตของแม่ ที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดในการดำเนินชีวิตของเขามาโดยตลอด และเป็นปัจจัยสำคัญทำให้กามูส์มีความเข้าใจต่อโลกมากยิ่งขึ้น ซึ่งเขาได้พัฒนามาเป็นแนวคิดเรื่องความไร้สาระ (Absurd) ของเขานั้นเอง ในตอนต้นของความเรียงดังกล่าวกามูส์กล่าวถึงความรักในครอบครัว ในแง่ที่ทำให้เขาเห็นค่าของความละเอียดและเป็นปัจจัยให้เขาเข้าใจชีวิตอย่างซาบซึ้ง และเขาเชื่อว่าความรักเท่านั้นที่ทำให้เราเป็นตัวของตัวเอง “...และเพื่อที่จะสร้างความรักดังกล่าวขึ้นมาใหม่ เรามีแค่รายละเอียดเพียงอย่างเดียว แต่ก็มากพอแล้ว เช่น กลิ่นของห้องที่ถูกปิดไว้นานนม เสียงไม้คุ่นของผีทำที่ย่ำบนถนน ฉันทเองก็เช่นกัน ถ้าหากยามใดที่ห่มเทแล้ว ทำยที่สุดฉันทก็เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองขึ้นมา ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่ามีเพียงความรักเท่านั้น ที่ทำให้เราเป็นตัวของตัวเองได้” (Albert Camus, 1970, p. 30)

ความรักในมิตรภาพ เป็นความรักในมนุษยชาติของกามูส์ และแนวคิดเรื่องมนุษยธรรมของเขาด้วย ที่ปราศจากพรหมแดน ไม่เพียงเท่านั้นยังทราบถึงความรักที่กามูส์มีต่อมนุษยชาติซึ่งสามารถพบแนวคิดดังกล่าวได้ในงานเขียนของเขา กล่าวคือทำให้ทราบถึงการเป็นนักจริยธรรม (Moralist) ที่พร้อมจะออกมาปกป้องความยุติธรรมไม่ว่าจะรูปแบบใดก็ตาม กามูส์จึงพยายามชี้ให้เห็นว่า ในการช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หรือการ

คบหาปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้างนั้น ควรกระทำตามความรู้สึกของจิตใจอย่างซื่อตรงและบริสุทธิ์ที่ปราศจากเงื่อนไขใดๆ และเป็นไปเพื่อเป้าหมายของตัวมันเองไม่ใช่เพื่อเป้าหมายอื่นแต่อย่างใด ในการช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และท้ายที่สุดเราควรสำนึกหรือตระหนักคุณค่าของสิ่งต่างๆ กระทำในสิ่งที่ตัวเราเองนั้นจะทำได้ โดยที่ไม่ต้องเสแสร้งบิดเบือนความจริงภายในจิตใจของตนเอง ดังเช่นที่กามูสยกตัวอย่างของ กลาม็องด์ (Jean-Baptiste Clamence) ในเรื่อง มนุษย์สองหน้าที่สำนึกถึงความจริงในเรื่องนี้ว่า “เมอซิเยอร์ที่รัก ชีวิตที่ใช้อย่างตรงไปตรงมานั้น ไม่ใช่ไอเดนในความเป็นจริงหรือไม่? ผมใช้ชีวิตอย่างนี้ไม่เคยต้องเรียนรู้เพื่อใช้ชีวิต ในจุดนี้ผมรู้ทั้งหมดแล้วตั้งแต่เกิด ปัญหาของคนบางคนคือการป้องกันตนเองจากคนอื่นๆ หรืออย่างน้อยก็สามารถตกลงอยู่ร่วมกันได้ ส่วนผมมีข้อตกลงเรียบร้อยแล้ว ทำความคุ้นเคยเมื่อต้องทำ เจ็บเมื่อจำเป็น สามารถทำตัวสบายๆ ขณะเดียวกันก็จริงจัง ผมเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เสมอ...” (Albert Camus, 2558, น. 229)

ความรักในอติพิเทศ เป็นความสัมพันธ์ที่กามูสมีต่ออติพิเทศหรือพิศตรงข้าม จนเกิดเป็นแนวคิดเรื่องความรักในลักษณะที่เป็นรักแบบโรแมนติก ความรักเชิงปรารถนา และความรักในมิตรภาพ ซึ่งกามูสแสดงความรักในลักษณะต่างๆ แตกต่างกันไปตามสถานะและความสัมพันธ์ของเขากับผู้หญิงที่เข้ามาในชีวิต ความหลักหลายของความรักที่เขามีสต่อพวกเธอเปี่ยมล้นไปด้วยการเคารพในเสรีภาพและการตัดสินใจ ความสำคัญที่กามูสที่เน้นในความรักประเภทนี้ นั่นก็คือการมีความปรารถนาอันแรงกล้าต่อความรักของตนเองอย่างซื่อตรงและบริสุทธิ์ โดยไม่อิงอยู่บนกฎเกณฑ์และกรอบความคิดอย่างไรอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นสำหรับความรักที่เขามีสต่อพวกเธอทุกคน จึงเป็นความรักที่ดำเนินไปด้วยการเคารพในสิทธิ เสรีภาพ และเจตจำนงในความปรารถนาอันแรงกล้าของความรัก และความเป็นตัวของตัวเองของผู้หญิงที่เขามีความสัมพันธ์ด้วย

ในนวนิยายเรื่อง คนนอก เป็นหนึ่งในนวนิยายที่สื่อถึงแนวคิดเรื่องความรักในอติพิเทศอย่างชัดเจน โดยกามูสได้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างเมอริโซต์กับมารี เมื่อความสัมพันธ์ของทั้งคู่ดำเนินต่อไปได้ช่วงหนึ่งแล้ว เมอริโซต์พามารีไปให้เพื่อนของเขา รู้จักมากขึ้น เมื่อความสัมพันธ์ของทั้งสองใกล้ชิดกันเรื่อยๆ มารีจึงตัดสินใจถามความรู้สึกเมอริโซต์ที่มีต่อเขาว่า “...ต่อมาสักครู่ หล่อนถามว่าฉันรักหล่อนไหม ฉันตอบว่าความรักไม่มีความหมายอะไร ซึ่งนั่นเหมือนว่าฉันมิได้รักหล่อน มารีมีที่ท่าเศร้า แต่ขณะเตรียมอาหารอยู่นั้นหล่อนก็หัวเราะขึ้นโดยไม่มีเหตุผล...” (Albert Camus, 2558, น. 39 – 41) จะเห็นว่าคำถามของมารีที่ถามเมอริโซต์นั้น อาจดูเป็นคำถามที่ยิ่งใหญ่สำหรับผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ต้องการคำตอบและหากคำตอบนั้นฟังพอใจ พวกเขาจะเชื่อและผูกมัดตนเองกับคำตอบนั้น ซึ่งในขณะที่มารีถามคำถามนั้นไป ตัวเธอเองกลับไม่ได้จริงจังหรือเอาใจใส่ต่อคำตอบจากเมอริโซต์เลย เพราะท้ายที่สุดเธอก็เบี่ยงเบนความสนใจไปอยู่ที่การเตรียมอาหาร ตรงนี้สะท้อนให้เห็นแนวคิดของกามูสเกี่ยวกับ

กับความรักของเขาที่พยายามจะตั้งคำถามกับความรักในแบบต่างๆ ไป ประการแรกเป็นการตั้งคำถามถึงการคาดหวังที่จะรอคอยคำตอบว่ารักหรือไม่รัก ซึ่งจะเป็นคำตอบหรือมาตรการที่คู่รักทั่วไปใช้เพื่อพิสูจน์ว่าอีกฝ่ายรักตนเองอย่างแท้จริง ทว่าสิ่งที่กามูส์พยายามชี้ให้เห็นคือ คำตอบที่ตอบว่ารักในสถานการณ์หนึ่ง ด้วยอารมณ์ความรู้สึกในขณะหนึ่งนั้น ไม่สามารถเป็นตัววัดได้ว่าจะจะเป็นเช่นนั้นตลอดไป

อย่างไรก็ตามสำหรับกามูส์นั้น ความรักของชีวิตคู่ที่มั่นคงไม่ใช่การผูกมัดชีวิตของกันและกันด้วยกฎเกณฑ์ทางสังคม เช่น การแต่งงาน หรืออื่นๆ ซึ่งวิธีคิดและการดำรงชีวิตคู่ในลักษณะนี้คงหลีกเลี่ยงไม่พ้นความสัมพันธ์ของชาร์ตรกับโบวัวร์ที่มีต่อกัน ที่กลายมาเป็นลักษณะของความรักของแนวคิดอัตถิภาวนิยม และเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมสมัยใหม่เป็นอย่างมาก (Edward Fullbrook and Kate Fullbrook, 2008, p. 12) กระจุนนั้นก็ตามสำหรับกามูส์แล้วการแต่งงานไม่ใช่สิ่งวัดหรือเครื่องการันตีว่านั่นคือความรักของมนุษย์ ซึ่งปรากฏแนวคิดนี้ไว้ในเรื่องคนนอกตอนที่มารีแฉ่งเจตจำนงที่จะแต่งงานกับเมอร์โซต์ว่า “... ในตอนเย็นมารีมารับฉันและถามว่า อยากแต่งงานกับหล่อนหรือไม่ ฉันตอบว่าฉันเองเฉยๆ แต่เราจะแต่งก็ได้ตามแต่หล่อนต้องการ...” (Albert Camus, 2558, น. 69) แม้กามูส์จะไม่เห็นด้วยที่จะใช้กฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นตัวชี้วัดความรักของคนในสังคมมากนัก เพราะว่ามันไม่ใช่แค่การสร้างกรอบให้เสรีภาพในความรักของตนเองเท่านั้น ทว่ายังทำให้ชีวิตของทั้งสองคนดำเนินไปอย่างไร้ความปรารถนาอันแรงกล้า (Passion) ในการใช้ชีวิตด้วย และกฎเกณฑ์หรือการแต่งงานก็เป็นสิ่งที่สังคมสถาปนาขึ้นเท่านั้นจริงๆ แล้วไม่ได้มีความเกี่ยวข้องหรือมีความหมายอะไรเลยกับความรักดังข้อความต่อจากบทสนทนาด้านต้นว่า “...ถ้าเช่นนั้น เธอจะแต่งงานกับฉันทำไมเล่า หล่อนถาม ฉันก็อธิบายว่าฉันไม่เห็นมีความสำคัญตรงไหน... หล่อนตั้งข้อสังเกตว่าการแต่งงานเป็นเรื่องใหญ่ ฉันตอบว่า ไม่เป็น...” (อ้างแล้ว)

สรุป

แนวคิดเรื่องความรักในปรัชญากรีกแม้จะมีลักษณะที่หลากหลายก็แต่สำหรับความรักในเหตุผลหรือความรักในปัญญา จะถูกหยิบยกให้อยู่เลยความรักในลักษณะอื่นๆ เสมอ เพราะความรักในปัญญาคือความรักที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงความจริงสูงสุด เช่นในซิมโพเซียม สำหรับความรักในทัศนะของโสเครตีสหรือเพลโตจะยกย่องความเป็นอมตภาพแห่งวิญญาณหรือความรักอันนำไปสู่การเรียนรู้ การค้นพบความจริง กล่าวคือความรักในปัญญา คำว่าความรักในการเรียนรู้ นั้นมาจากคำว่า philosophia สำหรับเพลโต ปัญญา กับ ความรู้อันเกิดจากการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ความรักในการเรียนรู้จึงสอดประสานไปกับการรักในปัญญาเสมอ นี่คือการรักที่นักปรัชญากรีกยอมรับว่าจะนำไปสู่ความเป็นสากลของสรรพสิ่ง ความรักในยุคกลางถูกยกให้เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้จากพระเจ้า

เป็นเจ้าของ กรอบความคิดนี้ได้พัฒนาขึ้นจากรักแบบอาภาเบในปรัชญากรีกนั่นเอง เมื่อเข้าสู่ยุคฟื้นฟูหรือสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา เป็นการก้าวพ้นยุคมืดที่ครอบงำโดยศาสนจักร สิ่งแรกที่มนุษย์คำนึงถึงคือการสงสัยในทฤษฎีความรู้หรือญาณวิทยาและอภิปรัชญาที่เคยดำรงอยู่ ความรักในปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่มีแตกต่างกันออกไปเช่นเดียวกับปรัชญากรีก เหตุเพราะว่าพันธนาการขององค์ความรู้ต่างๆ หลุดพ้นเป็นอิสระจากอำนาจของศาสนาจักร ทำให้แนวคิดทางปรัชญามีความหลากหลาย และขยายพื้นที่การอธิบายจากปรัชญาสู่ วรรณกรรม กวี เป็นต้น

ในส่วนของการรักในทัศนะ อัลแบร์ต กามูส์ ไม่ว่าจะเป็ความรักในลักษณะใด ๆ ก็ตามจะเป็นไปเพื่อการเผชิญหน้ากับความไร้สาระของชีวิตเสมอๆ และยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการเผชิญหน้ากับความไร้สาระภายใต้บริบทและวิธีการของกามูส์ที่ได้เสนอเอาไว้ กามูส์สะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาอันแรงกล้าในการใช้ชีวิต และสร้างความหมายจากสิ่งที่ตนเองกระทำ และปฏิสัมพันธ์กับชีวิตผู้อื่นด้วยการมีเสรีภาพในความรักและการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนอย่างชัดเจน ดังที่เขาสรุปประเด็นนี้ในความเรียงปรัชญาเรื่อง เทพตำนานซีซิฟ สามารถสรุปผลลัพธ์อยู่ 3 ประการจากความไร้สาระ นั่นก็คือ การกบฏ (Revolt) เสรีภาพ (Freedom) และ ความปรารถนาอันแรงกล้า (Passion) ซึ่งสิ่งเหล่านี้กามูส์ได้สอดแทรกเอาไว้ในนวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร ความเรียงทางปรัชญาของเขาเสมอๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องความรักทั้งในทัศนะของนักปรัชญาตะวันตกและในทัศนะของ อัลแบร์ต กามูส์ สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการตรวจสอบความรักที่ตนเองมีการปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในความรู้สึกและความรักที่แท้จริงภายใต้ความปรารถนาอันแรงกล้าในความรักและเสรีภาพของความรัก โดยเคารพความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น แสดงความรักด้วยการไม่เบียดเบียน อันจะเป็นการดำรงไว้ซึ่งความงดงามของความรักที่มนุษย์มีในโลกนี้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป จากการศึกษาวิเคราะห์ความรักในทัศนะของ อัลแบร์ต กามูส์ มีข้อเสนอแนะว่าควรที่จะศึกษาแนวคิดเรื่องความปรารถนาอันแรงกล้าในการมีชีวิต (Passion) โดยเปรียบเทียบกับแนวคิดเรื่องการพิจารณาความจริงเกี่ยวกับชีวิตตามปัจจุบันขณะจิตในพุทธปรัชญา เพื่อให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างในการวิธีการและแนวคิด ทั้งสามสามารถเป็นแนวทางเลือกในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมสมัยที่เต็มไปด้วยความยุ่งเหยิงและความซับซ้อนของปัญหาได้อีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

- กิตติพล สรีดคานนท์, บรรณาธิการ. (2558). *Vice Versa : The Journal of Philosophy and Literature Vol. 1*. กรุงเทพมหานคร : Vice Versa.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2553). *ความรัก ความรู้ ความตาย*. กรุงเทพมหานคร : ศยาม.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2552). *ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 7*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเคล็ดไทยจำกัด.
- สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. Hegel on Love : ในความรัก ฉันค้นพบตัวตนของฉัน ในตัวตนของเธอ, เธอค้นพบตัวตนของเธอ ในตัวตนของฉัน. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2559 แหล่งที่มา : <http://somsakjeam.blogspot.com/2010/01/hegel-on-love.html>
- Armstrong, John. (2551). *Conditions of Love – ความลับในความรัก*. แปลโดย จิระนันท์ พิตรปรีชา. กรุงเทพมหานคร: พีริฟอร์ม.
- Brée, Germaine and Guiton, Margaret. (2526). *The French Novel : From Gide to Camus – นวนิยายฝรั่งเศสยุคใหม่*. แปลโดย สดชื่น ชัยประสาธน์. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Camus, Albert. (2541). *Le Premier Homme : มนุษย์คนแรก*. แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกุล. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน.
- _____. (2553). *L'Étranger : คนนอก*. แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกุล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สามัญชน.
- _____. (2549). *La Mort heureuse : ความตายอันแสนสุข*. แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกุล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สามัญชน.
- _____. (2536). *Le Malentendu : ความเข้าใจผิด และ Les Justes : ผู้บริสุทธิ์*. แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกุล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน.
- _____. (2541). *Le Premier homme : มนุษย์คนแรก*. แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย อำพรธณ โอตระกุล. กรุงเทพมหานคร : สามัญชน.
- _____. (2558). *L'Étranger : คนแปลกหน้า และ La Chute : ผู้ตกต่ำ*, แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย วิภาดา กิตติโกวิท. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิหนังสือเพื่อสังคม.
- _____. (2549). *La Peste : กาฬโรค*. แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย ประหยัด นิชลาพันธ์. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน.
- _____. (1970). *Lyrical and Critical Essays*. Edited by Philip Thody. Translated by Ellen Conroy Kennedy. United State: Vintage Press.
- _____. (2006). *Caligula and Other Plays*. New York: Penguin Press.

- _____. (1962). **Exile and the Kingdom**. Translated by Justin O'Brien. New York: Penguin Press.
- _____. (1995). **The Myth of Sisyphus**. Translated by Justin O'Brien. New York: Penguin Press.
- _____. (1982). **The Rebel**. Translated by Translated by Anthony Bower. New York: Penguin Press.
- Fullbrook, Edward and Fullbrook, Kate. (2008). **Sex and Philosophy: Rethinking de Beauvoir and Sartre**. New York: Bloomsbury Press.
- Lottman, Herbert R.. (1997). **Albert Camus: A Biography**. California: Ginkgo Press.
- Plato. (2010). **Dialogues of Plato**. Translated by Benjamin Jowett. New York: Simon & Schuster Inc. Press.